

IVANKA DEVÁTÁ

RODINNÝ PODNIK

Rodinný podnik

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Ivanka Devátá

Rodinný podnik – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Obsah

Knize na cestu 5

Nám, nám narodil se

Nevěsta bohatá na vlákninu 9

Kdo to řekne mamince? 12

Zdravá děvečka pár dnů před smrtí 15

Modrou, nebo černou? 18

Krásná čočka, maminko, Pánbůh požehnej! 21

Což takhle Hadrián? 25

Strpení, prosím, ještě motýlek! 28

Pane doktore, úúúž! 32

Lechtejte mě, má matičko 36

Zaručeně vodotěsný, ohnivzdorný,
neprůstřelný 39

Podolská lovkyně perel 43

Za kobylkou ne! 47

Malé soukromé peklo 50

Jehla v kupce sena 54

Da capo al fine 58

Zde by měly kvést růže 61

Fejetony

Rodný kout mezi činžáky 65

Neznámé známosti 69

Samota v plném květu 72

Svůdce 75

Sny 77

Závoj bez krásy	80
Podezřelá	83
Das bin ich	85
Jen neházet flintu do žita	88
Pokrok	90
Škola v přírodě	93
Bratrovražedný boj	96
Víkend na chalupě	99
Zrady	102
Nákupní horečka	105
Duo pro jednu ponožku	108
Kožich	110
Redukční dieta	113
Sauna	115
Právo na úžas	117
O tempora, o mores!	120
Byt 1 + 0	122

Povídky a monology

Monolog nezralého muže	127
Maryša '90	134
Dům plný sykavek	138
Večerní monolog	143
Premiéra	149
Zdaleka ne poslední slovo	158

Knize na cestu

Předmluvy k dalším vydáním prvotin mívají povětšinou shovívavý, či objevitelský tón. Pisatel úvodního slova buď s vědomím, že tvůrcova vrcholná díla následovala, připisuje literárnímu debutu roli kuriozity. Anebo já-sá nad syrovostí znovuobjeveného díla, neboť začínající literát-buřič se dal v prvním rozletu pramálo vláčet komerčními zájmy vydavatelů, zájmy okolí, společenskými konvencemi a bůhví čím vším ještě. A právě na to předmluva poukazuje.

Nic takového zde nenajdete. Prvotina Ivanky Deváté **Rodinný podnik** vyšla před pěti lety. Stylově není o nic neobratnější a obsahově provokativnější než knihy další. To proto, že ji psala žena už zralá.

Byla to tehdy rodinná událost. Po překonání mnoha pochybností, ztráty sebedůvěry, docela obyčejné stydlivosti i po radostném očekávání se objevila na trhu první herecká knížka, která měla větší ambice než obvyklé memoárové drbárny. K naplnění titulu dílka přispěla i skutečnost, že tvůrcem ilustrací k prvnímu vydání byl autorčin první manžel Miloš Hlavica a předmluvu sepsal její syn Marek.

Po odeznění počátečních pochyb a jistých distribučních obtíží se stal **Rodinný podnik** fundamentem, který dal začínající autorce odvalu pokračovat v práci. Pokud by propadl, nevznikla by patrně ani jedna z jejích dalších tří knih. Ba co hůř, byla by to nejspíš taková rána spisovatelčině sebedůvěře, že by na psaní úplně zanevřela.

Jsou-li mezi čtenáři tací, kdo sledují tvorbu Ivanky Deváté pravidelně a **Rodinný podnik** neznají, vyplní

jim jeho nové vydání mezeru v chronologii. Ač napsán dříve, navazuje volně na knihu **Vůně posečené trávy**. Alespoň v první části. Bude dobré připomenout si, že **Rodinný podnik** je soubor vybraných a přepracovaných fejetonů a povídek, jež autorka začala na přelomu osmdesátých a devadesátých let publikovat v časopise *Vlasta* a některých dalších novinách a magazínech.

Pochybnosti provázely i toto druhé vydání. Spisovatelce se ve srovnání s dalšími pracemi zdál **Rodinný podnik** nedostatečně sevřený. Pokládá ho za narychlo poskládaný slepenec, za pokusný balónek vypuštěný ve své době a za poněkud jiných okolností. Já však mám za to, že tisíce čtenářů, a především čtenářek tento drobný handicap rády přehlédnou. Témata někdejších časopiseckých fejetonů jsou totiž natolik univerzální a autorčin přístup k nim natolik osobitý, že by bylo škoda rezignovat na knižní vydání z pouhých formálních důvodů.

Pevně věřím, že v tomto ohledu se mnou budete po přečtení této útlé knížky souhlasit. A že nebudete podezírat autora předmluvy z podujatosti, protože je spisovatelčin syn. Koneckonců co jste čekali – je to rodinný podnik...

Marek Hlavica

Nám, nám narodil se

Nevěsta bohatá na vlákninu

Byla jsem tenkrát děvče jako lusk. Nebo radši holka jako kytka? Nebo snad krev a mlíko? Já nevím, ale lusk se mi moc nezdá. Nechápu, co je na něm tak báječného. Jako útlé dítě jsem se naprala syrových fazolových lusků a bylo mi celou noc, jak ve mně fazole nabobtnaly, tak strašně špatně, že si troufám říct, že mi v celém pohnutém životě nebylo hůř. Možná ovšem, že žádoucnost děvčat tkví právě v jisté proporčně vyvážené nabobtnanosti. Je-li tomu tak, byla jsem přece jen spíš jako lusk než kytka, neboť nabobtnalá jsem byla na správných místech utěšeně.

Nezmiňuji se o tom z ješitnosti. Je to fakt hodný zaznamenání vzhledem k možnostem odbytu. Řečeno jednoduše, jako luštěnina jsem šla na dračku. Perspektivních ženichů jsem měla jako kvítí. Vůbec se nepamatuji, že by se našel optimista, který by si s mým srdéčkem chtěl jen zahrávat. Všichni byli celí diví do ženění.

Rodiče z toho kupodivu neměli žádnou radost. Od chvíle, kdy se u nás objevil první vyděšený mládenec s lístky do biografu, vedli nabádavé řeči, že se nesmím vdát, dokud nebudu mít po maturitě, pak po vysoké škole, a myslím, že kdybych jim popřála sluchu, nevdala bych se, dokud bych neměla po pohřbu. Přes tyto ponuré perspektivy se ženiši rojili kolem domu jak komáři nad bažinou. Samozřejmě. Jako lusk jsem byla bohatá nevěsta. Na vlákninu.

Když jsme odjeli na dovolenou, kde si rodiče, utrmáceni od neustálého bdění nad lilií mé nevinosti, hodlali odpočinout, bylo to ještě horší. První ženich přijel se zlomeným srdcem na kole, druhý se třemi zlomenými žebry a maminkou autem a třetí se zlomeným charakterem a vydrancovanou peněženkou vlakem. Přijímala jsem je uprostřed paseky zalité sluncem na pařezu jako carevna při slyšení, zatímco tatínek obcházel smrčinu s očima na štopkách, hořce lituje, že jako dirigent vládne pouze taktovkou, a nikoliv brokovnicí.

Nerada bych nyní vzbudila dojem, že jsem snad byla holka do větru a že bylo zapotřebí moji ctnost tak bedlivě střežit. Naopak. Na celé té věci bylo nejlegračnější, že moje kvetoucí vnady ještě snily svůj dětský sen s palcem v puse a se ženou jsem měla zatím společné pouze potěšení z trápení usouzených mladíků. Ostatně tatínek se mi později přiznal, že nechodil bdít nad mou neviností, nýbrž nad holým životem. Měl prý strach, že některému nápadníkovi ze silné konkurence selžou nervy a v návalu žárlivosti mě uprostřed ještěrek a malin uškrtí. Chudák tatínek!

Maminka se do obranných akcí nepletla, zato bylo z jejích rádoby nenápadných otázek jasné, že by kandidátům manželství nejraději rozdala velmi podrobné dotazníky, které by museli do týdne odevzat spolu s potvrzením o zdravotním stavu, výši v budoucnu předpokládaných příjmů a výtahu z trestního rejstříku. Vzhledem k množství uchazečů by možná nebylo k zahození stokorunové zápisné do seznamu čekatelů. (Není jistě těžké uhodnout, že poslední nápad je můj. Škoda že přišel pozdě!)

Bud' jak bud', prázdniny uběhly, minul rok, absolvovala jsem, přijala angažmá v pražském Realistickém divadle a stále ještě nebylo ani pomyslení, že by mě rodiče pustili s mladým mužem na dovolenou. Před každým kolektivním výletem za spolužákem na Moravu nebo na hory jsem byla podrobena křížovému výslechu – kam, kdy, do kdy, s kým. Až začínalo hrozit nebezpečí, že vzácný lusk pečlivým pěstitelům přezraje, nebo samovolně pukne vzteky.

A tak jsem jednoho dne přivlekla svého favorita domů, postavila ho před rodiče a rezolutně prohlásila: „Tenhle. A hned.“

A byla svatba.

Kdo to řekne mamince?

Jen bylo po svatbě, už nastaly trable. Ještě jsem se v manželství pořádně neohrála, ještě jsem nevěděla, jak dlouho se vaří voda na kafe a jak dlouho hovězí na polívku, a už mi pan doktor začal říkat maminko. Nejdřív jsem samozřejmě měla radost. Byla jsem mladá, zdravá, na miminko jsem se těšila, takže jsem cestou domů skoro poskakovala. Doma jsem to sdělila budoucímu tatínkovi a hodnou chvíli jsme se na sebe připitoměle usmívali, jako bychom žasli, co se tak všechno v životě může stát. Ale pak jsme se usmívat přestali. Měli jsme, pravda, sladké tajemství, leč mělo poněkud nahořklou příchut'. Byli jsme oba u divadla krátce a já jako nová naivka hrála dvacetkrát do měsíce. Ted' o dovolené seděl pan ředitel na své chalupě ve Ferdinandově a měl za to, že tomu tak se mnou bude pořád. Ovšem my už věděli, že nebude. Že mu naivka bude kulatět a kynout tak, až o její naivitě záhy zapochybuje každý platící divák.

Hrozně jsem se bála postavit ředitele před hotovou věc a po prázdninách mu stanout tváří v tvář. Jen jsem si to představila, šly na mne mráčky. Raději jsem mu napsala, halíc svou zbabělost do ušlechtilého hávu. Že jako aby si mohl promyslet, kdo kterou roli za mne převezme, a tak. Dneska nemohu pochopit, k čemu ten děs a úzkost; pan ředitel nebyl žádný lidojed a měl pochopení i pro lidské slabosti, natožpak pro něco tak přirozeného. Jenže co chcete, byla jsem ta naivka, no.

Ještě větší problém byl s rodiči. Hlavně s mými. Miloš měl už jen maminku. Ne snad že by naši měli něco proti vnoučátkům, ale my se zaboha nemohli odhodlat jim to říct. Když o tom dnes přemýšlím, vidím, že to byl především stud, co nám bránilo vy-
tásit se se šťastnou novinou. Pro rodiče narozené na počátku století byly určité věci tabu a nikdy se o nich u nás nemluvílo. Tudíž jsme se s Mílou před nimi k sobě chovali jako bratr a sestra a celkem úspěšně předstírali, že soulož bude asi nějaký sva-
hillský výraz pro oheň. Teď měl ovšem mladý manžel pocit, jak by měl přiznat: „Ehm, vážený pane tcháne, stala se taková věc. Dělal jsem s vaší dcerou ty nemravné prostocviky, a jelikož to ještě moc neumím, budete dědečkem.“ Bodejť by se mu do toho chtělo!

Já se taky do ničeho nehrnula, protože maminka se celý život tvářila, že člověk se množí pučením jako nezmar, a očividně doufala, že studovaná dce-
ra už najde způsob, jak si opatřit děti, aniž by odložila klobouk. A co kdyby teď ten způsob chtěla znát? Byl to nervák.

Jeli jsme tenkrát s našimi na pár dní do Bechyně a tam jsme jim to chtěli povědět. A pořád ne a ne se vymáčkout. Po ránu se to zdálo moc kách, v po-
ledne s plnou pusou knedlíků málo slavnostní, u vody uprostřed lidí nevhodné, a tak nás ze slad-
kého tajemství oba bolelo břicho. Nakonec jsme ne-
řekli nic a odjeli do Bulharska.

To byla vlastně taková opožděná svatební cesta. V Bulharsku se nestalo nic pozoruhodného až na to, že se mi ve frontě na autobus do Varny málem poda-
řilo omdlít, což mě naplnilo růžovými nadějemi do

budoucna. Nenáviděla jsem totiž vnější znaky svého kypícího zdraví – červené tváře a rudé rty, nenávistně jsem si lála do venkovských děveček a přála si být unyle bledá a zdraví choulostivého. Vždyť všechny hrdinky románů se sesouvaly k zemi, ledva někdo šlápl na žízalu! A co říkám hrdinky románů. Spolužačka Světla Paulová sebou třískla při povinném očkování, až to zadunělo, ačkoliv měla přijít na řadu teprve jako desátá. Stala se ihned středem pozornosti a získala pochybné privilegium, že do ní zabodli jehlu, hned jak se probrala z mrákot. A to se Světlin otec-lékař tvářil velmi dotčeně, když jsem mu rozkopla vitrínu s nástroji a skoro ho uškrtila jeho vlastní kravatou, když mi trhal zub!

Já si zkrátka všechny bolesti musela užít při plném vědomí. Žádné milosrdné mdloby. Ani v tom Bulharsku se to nakonec nepovedlo. Za čtrnáct dní jsem klíčícího drobečka přivezla v krásně opálené schránce domů a dala se do tloustnutí.

Zdravá děvečka pár dnů před smrtí

Tloustnutí mi šlo. Jedna báseň. Zato ve všem ostatním jsem zklamala na celé čáře. Prognózy zkušných rodiček se nevyplnily.

Za prvé se nedostavily žádné posvátné pocity. Nikdy jsem si neřekla třeba: Nosím pod srdcem nový život. Jen jsem nedůvěřivě sledovala, jak se mi pod srdcem vzdouvá divná boule, a říkala si tak na nejvýš: Za chvíli budu vypadat jak Věstonická Venuše. Budoucímu otci jsem se nevyznávala z touhy darovati mu syna, jak to činí filmové hrdinky. Vyznávala jsem se z něčeho jiného: „Ty, Mildo, já mám takovej divnej pocit. Jako bych měla tasemnici.“ My měli totiž ve škole embryo v lihu. A to se nezlobte, miminko s růžovými prstíčky v krajkách je jinší kafe než podivný pulec s ocáskem v břiše.

Za druhé jsem marně čekala, kdy na mne přijdou zvláštní chutě. Zkoumavě jsem přejížděla očima láhev s kyselými okurkami a plechovky s očky v očekávání gastronomických zvrhlostí, a ono nic. Po čase znervózněly i obě matky. Co chvíli vyzvídaly, zda nemám chuť na povidlovou buchtu s hořčicí, nebo aspoň naškrábat trochu omítky na chleba? Ne? Ne. Vápník, draslík, železo – zdálo se, že záso- by stačí pro trojčata.

O nějaké nevolnosti jsem mohla taky jenom snít. Žádný z dopravních prostředků nevládl mocí změnit můj původní barevný odstín. Pro mě za mě jsem mohla těch devět měsíců strávit v ráhnoví zaoceánské lodi nebo na řetízkovém kolotoči. Závistivě

jsem naslouchala vyprávění kolegyně, která prožila těhotenství mezi předměty napuštěnými Chanelem č. 5. Můj žaludek by si nevšiml, ani kdybych spadla do senkrovny. Má lýtka byla všelikými křečemi a otoky shledána za nehodna pozornosti. Zuby se mi nekazily. Bylo to k vzteku. Zdravá děvečka. Ne že bych snad toužila po komplikacích, ale slibovala jsem si od těhotenství, že se stanu aspoň na nějaký čas křehkou skleníkovou květinou, o kterou je třeba pečovat. Za daných okolností musel Miloš nabýt dojmu, že nosit dítě je osvěžující záležitost.

Jediným svérázným rysem toho období bylo moje pevné přesvědčení, že umřu. Jevilo se mi naprosto nemožným, že by se v mém těle našel otvor, jenž by posloužil očekávanému potomku při jeho entrée na svět. Jen šílený lékař mohl doufat, že ze mne vydoluje lidského jedince. Možná mladou blechu, zvláště útlého podměrečného úhoře, v nejhrošším případě štěně trpasličího pudla. Ale dítě? Vyloučeno.

Jelikož nikdo z rodiny, jak to vypadalo, o úhoři ani vzdáleně neuvažoval, hotovila jsem se ke smrti. Jak se můj čas blížil, usmívala jsem se čím dál sladkobolněji a přemítala o kolegyních, které by přicházely v úvahu jako náhradní matky. Stále častěji jsem přejížděla laskavým pohledem předměty v naší mladé domácnosti (můj pohled byl natolik vlídný, že jsem mezi předměty zahrnula i Mildu), abych se s nimi rozloučila. A když Miloš vyzvídal, co bych si přála k Vánocům, dala jsem si záležet, aby z posmutnělého úsměvu vyčetl: Ach, co je mi po darech, když v únoru bude mi domovem už jenom prostý rovník!